

Järjestöavustukset hyvinvointialueella

KPHVAANK 14.10.2022 § 9
39/02.05.01.00/2022

Valmistelija

osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen

Hyvinvointialueen on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 7§). Kaikki 21 hyvinvointialuetta ovat antamassa järjestöavustuksia. Osassa on jo tehty hyvinvointialueen järjestöavustusten periaatteet (esim. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueet). Monella hyvinvointialueella asian selvittely ja lopullinen päätöksenteko on vielä kesken. Järjestöavustusten myöntämisen haasteita voivat olla esimerkiksi: kuntien aikaisemmin sote-järjestöille myöntämät avustukset, vuoden 2023 alun jälkeiset avustukset (jatkuuko kuntien avustukset), avustusmäärärahan suuruus vuodelle 2023, mihin avustukset kohdennetaan, millä varmistetaan taloudellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, valtakunnalliset järjestöt vrt. paikalliset järjestöt.

Hyvinvointialueet ja kunnat ovat saamassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustinrahoitusta. Hyvinvointialueet saavat vuoden 2023 alusta asukasluvun mukaisesti (n.1 % yleiskatteellisesta hyvinvointialueen rahoituksesta) ja vuoden 2026 alusta toimintaa ja tuloksia kuvaavien indikaattoreiden mukaisesti. Hyvinvointialueiden asukaslukuun perustuva kannustinraha on noin 40 €/asukas. Keski-Pohjanmaalle tämä tarkoittaa noin 2,72 miljoonaa. Tästä 5 % olisi 136 000 €, joka vastaisi Kainuun järjestöille myönnettyä asukaskohtaista järjestöavustusta.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella toiminut Soite kuntayhtymä ei ole jakanut järjestöavustuksia. Talousarviossa ei näin ollen ole ns. pohjamäärärahaa. Kaikkien hyvinvointialueiden vuoden 2023 budjetit näyttävät alijäämäisiltä, jolloin merkittävän järjestöavustuksen myöntäminen on haasteellista. Asiaa valmistelleet viranhaltijat katsovat, että realistinen järjestöavustusmääräraha voisi olla haarukassa 50 000–100 000 €. Lisäksi hyvinvointialue voisi tarjota järjestölle ilmaisia tiloja toiminnan käyttöön. Mikäli kunnat jatkavat järjestöjen tukemista entisellään, niin hyvinvointialueen kohtuullinenkin avustusmääräraha on omalta osaltaan tukemassa järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestöavustusten periaatteista on koottu luonnos (Liite 1). Periaatteissa keskeisiä kohtia ovat seuraavat:

- Hyvinvointialue tukee järjestöavustuksilla yleishyödyllistä toimintaa, joka edistää keskipohjalaisten ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja/tai turvallisuutta

- Avustuksen hakijan tulee eriyttää yleishyödyllinen toiminta kirjanpidossa mahdollisesta palvelutuotannosta tai muusta taloudellisesta toiminnasta. Avustuksen hakija antaa hyvinvointialueelle luvan tarvittaessa tarkastaa kirjanpidon ja hallinnon.
- Avustettava toiminta toteuttaa hyvinvointialuestrategian painopisteitä, strategisia periaatteita ja toimenpiteitä sekä hyvinvointialueen hyvinvoinnin, terveyden ja ”arjen” turvallisuuden edistämisen painopisteitä
- Hyvinvointialueen avustukset jakaantuvat kolmeen avustuslajiin: toiminta-avustukset, kumppa-nuusavustukset ja kerta-avustukset
- Hyvinvointialue myöntää avustuksia talousarviomäärärahojensa puitteissa. Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta päättää (aluehallituksen delegointipäätöksen myötä) myönnettävien yleisten avustusten periaatteista ja menettelytavoista sekä jakamisesta määrärahojen puitteissa.
- Hyvinvointialue jakaa toiminta-avustuksiin varatut määrärahat ehdot täyttävien toimintojen kesken pisteytyksen avulla (tarkentuu jatkovalmistelun myötä vrt. luonnos kohta 8).
- Hyvinvointialueella sijaitsevista kunnista voi hakea avustuksia kuntien omien avustusperiaatteiden mukaisesti. Hyvinvointialue ei myönnä avustusta toimintaan, joka saa avustusta kunnasta.
- Avustuksen hakija raportoi avustuksen käytöstä vuosittain hyvinvointialueen antamien ohjeiden mukaisesti
- Hyvinvointialue tarjoaa hallinnassaan olevia toimitiloja mahdollisuuksien mukaan yhdistysten, säätiöiden ja toimintaryhmien yleishyödyllisen toiminnan käyttöön maksutta tilojen käyttöohjeiden mukaisesti.

Valmistelussa on hyödynnetty HVA työkokouksen 14.9.2022 ja OMKN 22.9.2022 kokouksien evästyksiä.

Viime viikolla olleessa valtakunnallisessa järjestöavustusten valmistelijoiden työkokouksessa selvisi, että osa hyvinvointialueista siirtää aikaisemmin kuntien myöntämät sote-avustukset hyvinvointialueen myönnettäväksi. Tällöin Keski-Pohjanmaan suhteellisesti pienempikin avustus tukee järjestöjä keskimääräistä hyvinvointialuetta paremmin.

Tiivistettynä valmistelun mukainen esitys aluehallitukselle tulisi olemaan:

1. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue jakaa järjestöavustuksia Keski-Pohjanmaan järjestöavustusten periaatteiden pohjalta (Liite 1)
2. Hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta tulisi päättämään järjestöavustuksien myöntämisestä tarkennetun pisteytyksen perusteella sekä seuraisi avustuksien myöntämistä ja tarkoituksenmukaista kohdentumista aluehallituksen delegointipäätöksellä

3. Kunnat jatkavat (omistajaohjauksesta saadun tiedon mukaan) omien avustustensa myöntämistä samaan tapaan kuin tähänkin asti
4. Talousarvioon varataan järjestöavustusten määrärahaksi 50 000 - 100 000 euroa riippuen talousarvion sopeuttamistarpeesta

Päätösesitys Alueneuvottelukunta keskustelee saadun informaation pohjalta järjestöavustusten jakamisen periaatteista, merkitsee saadun selvityksen tiedoksi ja antaa osaltaan suosituksia asian jatkovalmisteluun.

Päätös Päätösesitys hyväksyttiin.

*Asko Syrjälä poistui klo 16.08 tämän asian käsittelyn aikana.
Jussi Salminen poistui klo 16.09 tämän asian käsittelyn aikana.*